Archeologie východních Čech 14 (2017) 85–98

Nález delfínovité ataše vědra typu Eggers 18 z Dvora Králové nad Labem (okr. Trutnov)

A find of a dolphin-shaped handle attachment from an Eggers type 18 bucket at Dvůr Králové nad Labem (Trutnov District)

Pavel Horník – Jan Jílek

Článek se věnuje bronzové delfínovité ataši vědra typu Eggers 18 nalezené detektorem kovu na severním okraji k. ú. města Dvůr Králové nad Labem. Snaží se ataši zasadit do kontextu doby laténské a časné doby římské ve východních Čechách i do širšího prostoru Čech.

Vědro typu Eggers 18 – delfínovitá ataše – bronzové nádoby – pozdní doba laténská – časná doba římská – východní Čechy – Dvůr Králové nad Labem

The article deals with a bronze dolphin-shaped handle attachment from an Eggers type 18 bucket which was found with the help of a metal detector on the eastern edge of the town of Dvůr Králové nad Labem. It tries to put the handle attachment in context of the La Tène and early Roman period in eastern Bohemia as well as within wider Bohemia.

Eggers type 18 bucket – dolphin-shaped handle attachment – bronze vessels – late La Tène period – early Roman period – eastern Bohemia – Dvůr Králové nad Labem

Úvod a poloha nálezu

V roce 2016 provedl pan Stinka v zalesněném terénu na severním okraji k. ú. Dvůr Králové nad Labem prospekci s detektorem kovu (Obr. 1). Při ní v lesní hrabance objevil bronzovou delfínovitou ataši. Tyto ataše tvořily součást elegantních situlovitých věder typu Eggers 18 (dále E 18) (Eggers 1951). Nálezce ataši odevzdal do Muzea Mladoboleslavska, odkud byla předána do sbírek Muzea východních Čech v Hradci Králové.[1]

Popis

Bronzová delfínovitá ataše situlovitého vědra typu E 18. Spodní část je tvarovaná do podoby delfínů; ti jsou však poškozeni. Ve střední části ataše jsou provrtány tři otvory, přičemž ve dvou z nich jsou dochovány zbytky železných nýtů. Na předmětu jsou patrné stopy po nekvalitním odlévání. Zadní část opěrky nese stopy po letování. V místech dolní

1 Za předání a zprostředkování nálezu děkujeme Mgr. Filipu Krásnému a PhDr. Zuzaně Bláhové Sklenářové, Ph.D.

části očka, určeného k zachycení držadla, je odstraněn – odpilován jeden z trnovitých výstupků. Délka: 10,4 cm, hmotnost: 93,3 g. Inv. č. 87067 (Obr. 2, Obr. 3).

Vyhodnocení

Ataše ze Dvora Králové nad Labem má otřelý povrch a nese stopy řady úprav a poškození. Tři otvory v její střední části poskytují dobrou indicii o jejím možném opakovaném umístění na nádobu. Druhou možností, kterou nelze zcela vyloučit, je, že nýty mohly sloužit jako výztuhy ke standardnímu přiletovaní (Wielowiejski 1985, 161). Toto zjištění podporují i bílo-stříbrné pozůstatky letovací směsi na zadní straně ataše. Podobné použití nýtů je patrné i na vědru ze žárového hrobu II v Dobřichově-Pičhoře (Droberjar 1999, 214, Taf. 3:1, 1a, 101:2) (Obr. 4:1) a na ataši z hrobu objeveného v roce 1906 na pohřebišti v Nienbüttel v Dolním Sasku (CRFB-D4, 176, Taf. 34:2, XXI-10-6/1.12) (Obr. 4:2). Jedno z delfínovitých zakončení královédvorského vědra je v otvorem zeslabeném místě odlomené. Ve dvou zbývajících otvorech jsou dochovány železné nýty (Obr. 3:2, 3:3). Další stopy sekundárních zásahů pozorujeme na zadní straně ataše, konkrétně v místech dolní části očka určeného k zachycení držadla. Zde je odstraněn – odpilován jeden z trnovitých výstupků, které se původně nacházely po obou stranách (Obr. 3:1). Zda k těmto úpravám došlo na římském, nebo barbarském území, nelze dnes kriticky rozhodnout. Používání železných a bronzových nýtů k upevnění poutek věder je doloženo zejména u chronologicky pozdějších soudkovitých nádob. Maskovité ataše, které známe především z věder typu Eggers 26 až 29, však byly převážně přiletované.

Problematika výskytu římských bronzových nádob první generace v pojetí R. Petrovszkého (1993, 21–23, Abb. 1) patří v poslední době k aktuálním tématům českého protohistorického bádání. Je to zapříčiněno mimo jiné pečlivými detektorovými prospekcemi na území oppid, ale i mimo ně. Do této skupiny pozdně republikánských bronzových nádob náleží i vědra typu E 18. Časové zakotvení jejich výskytu na základě nálezů z římského území je obtížné. Z prostředí římského tábora v Cáceres el Viejo na území dnešního Španělska, jehož zánik je hledán kolem roku 80 př. n. l., nejsou známé (Lacabe 2007, 203, Fig. 2; Gorecki 2016, 187, Abb. 2). Více nálezů pochází ze severní Itálie, kde jsou vybrané celky řazeny do stupně LTD1 (Kysela – Danielisová – Militký 2014, 576–577). O dalším výskytu těchto nádob nás informují příklady z římských táborů datovaných do období augustovské ofenzívy do Germánie (15–8/7 př. Kr.). Zlomky popisovaných věder jsou doloženy např. v táboře na lokalitě Dangstetten (Gorecki 2016, 194, Abb. 7–8). Toto zjištění dokazuje jejich využívání v římském vojsku v posledních desetiletích starého letopočtu. Valná většina kusů věder typu E 18 však pochází z oblasti barbarika (Bolla – Boube – Guillaumet 1991, 13–15).

V nedávné době se v našich zemích otázce situlovitých věder zevrubně věnoval J. Kysela (Kysela – Danielisová – Militký 2014, tam i starší literatura). Jejich provenience je problematická a v literatuře dlouhodobě diskutovaná. M. Karwowski (2007) s důrazem na jejich většinový výskyt v zaalpském prostoru uvažoval nad jejich keltskou výrobou. Tuto myšlenku ve své nejnovější práci s tematikou bronzových nádob již dále nerozvíjí (Karwowski 2017, 271). Oproti tomu stojí klasický a všeobecněji uznávaný názor hledající centrum jejich výroby v severní Itálii (Sedlmayer 1999, 101; Droberjar 2007, 44).

J. Kysela poskytl jednoduché a logické vysvětlení spočívající v rozdílnosti pohřebních zvyklostí v Itálii a v prostředí laténské civilizace, respektive na území rozkládajícím se severně od ní (Kysela – Danielisová – Militký 2014, 577–578). Právě pohřební rituály jsou hlavním důvodem přítomnosti nebo absence kovových nádob v hrobech. Ve střední Evropě jsou tyto středomořské importy spojeny především s oppidálním obdobím, a spadají tedy do rozmezí stupně LTD1 až fáze LTD2a. Z oppid na našem území jsou situlovitá vědra typu E 18 dochována pouze ve zlomcích. Několik kusů různých částí věder pochází ze Stradonic (Píč 1903, 71–72, tab. XXI:10, XXI:16; Svobodová 1983, 656–657, obr. 1:2–3, 6; Kysela – Danielisová – Militký 2014, 571, 577), dále je to velmi dobře dochovaná ataše ze Starého Hradiska (Svobodová 1983, 656–657, obr. 1:1) a nejnověji jeden zlomek ataše z Třísova (Kysela – Danielisová – Militký 2014, 571, 575, obr. 2:21, 6:21). Exemplář od Dvora Králové nad Labem představuje nález geograficky ležící mimo oppidální prostředí. Nesmíme ovšem zapomínat na přežívání těchto nádob do doby římské (Droberjar 2006a, 49). Uvést můžeme například zlomky z bohatého žárového hrobu z Holubic (Karasová 1998, 12, Karte III; Motyková Šneidrová 1963, 19; Sakař 1970, 29; Droberjar 2006b, obr. 39:12). V Dobřichově-Pičhoře tvořily součást výbavy žárových hrobů II a V. Oba pohřby jsou spolehlivě datované do fáze B1a (Droberjar 1999, 131, Taf. 3,II/1; 4,II/11–12; 15,V/1). Královédvorská ataše představuje solitérní nález a bez dalších doprovodných artefaktů nejsme schopni určit, zda k její archeologizaci došlo závěrem doby laténské či počátkem doby římské. O laténském osídlení katastru Dvora Králové nad Labem, včetně ze severu sousedících katastrů, neexistují žádné zprávy. Z doby římské jsou zde známé mince s nejistými nálezovými okolnostmi, nicméně mladšího data (Militký 2013, 224).

Diskuse

Nález ataše vědra typu E 18 z Dvora Králové nad Labem představuje navzdory svým nálezovým okolnostem důležitou indicii k poznání kontaktů mezi římským územím a severním barbarikem v období od 1. století př. n. l. po 1. třetinu 1. století n. l. Z východních Čech zatím neznáme mnoho nálezů z první generace bronzových nádob podle R. Petrovszkého (1993) (Obr. 5). K nedávno publikovaným patří příklady částí bronzových nádob z oppida v Českých Lhoticích (Obr. 6:1, 2) (Danielisová 2010), které jsou časově pevně fixovány do doby laténské.

Uveďme rovněž nález vědra typu Eggers 19 z okolí Hradce Králové (Obr. 6:4) (Šimek 1923, 63–64; Schránil 1928, 257; Preidel 1930, 173, 176, Abb. 188; Sakař 1970, 54; Bolla – Boube – Guillaumet 1991, 16–17; Karasová 1998, 70–71; Droberjar 2006a, 46, 51). Vědra typu Eggers 19 známe především z pozdní doby laténské (1. století př. n. l.) (Svobodová 1983, 658, obr. 1:10; Kunow 1983, 18). V oblasti Dolního Labe se vyskytují spolu s pravoúhlými sponami (Wegewitz 1972, Taf. 56:281; týž 1986; CRFB-D4, 150, Taf. 39:1, XXI-03-5/3.12), které patří ke spínadlům s dlouhou dobou obliby, postupně vyznívajícím na samém počátku stupně Eggers A[2] (Völling 1994, 177; Eger 1999, 43). Užívání věder typu Eggers 19 místy přetrvává i ve stupni B1, a to zejména ve Skandinávii

[2] Známe je z celků se sponami s prohnutým lučíkem.

(Lund Hansen 1987, 89, 400). Zajímavý nález představuje zlomek držadla z Vraclavi, okr. Ústí nad Orlicí (Obr. 6:6) (Motyková Šneidrová 1963, 66), ke kterému však neznáme nálezové okolnosti. Artefakt byl naposledy přisouzen skupině časných situlovitých věder (E 18, 19, 20) (Droberjar 2006a, 46, obr. 24). Zakončení tyčinkovitého držadla ve tvaru kachní hlavičky zdobené příčnými zářezy a se střechovitě hraněným zobákem by mohlo toto určení potvrzovat.

Poněkud lepší vypovídací schopností mají zlomky stěn bronzové nádoby neurčitého typu ze sídlištního kontextu z Plotišť nad Labem (Obr. 6:3) (Rybová 1974, 482, obr. 1:1; Droberjar 2006a, 51, obr. 22:6). Nález byl zajištěn ve výplni obj. 152 na sídlišti z časné doby římské.

S ohledem na starší nálezy z regionu východních Čech je zajímavá lokalizace artefaktu z k. ú. Dvora Králové nad Labem, která spadá do širšího prostoru důležitého komunikačního koridoru, jenž spojoval oblast Polabí se slezským regionem. V současnosti je však nutné konstatovat, že poznání těchto hypotetických kulturně společenských vazeb je zatím v počátcích a je závislé mimo jiné i na rozpoznání struktury osídlení a přítomnosti římských importů v Dolním Slezsku.

Závěr

Ojedinělý nález ataše vědra typu E 18 rozmnožuje skupinu římských bronzových nádob první generace podle R. Petrovszkého (1993) ve východních Čechách. Datování těchto věder spadá do širokého úseku od stupně LT D1 po fázi B1a. V případě ojedinělých nálezů, u nichž postrádáme bližší informace o kontextech, je obtížné rozhodnout, zda náleží ještě oppidálnímu období, nebo již časné době římské. Výskyt této skupiny artefaktů svědčí o kontaktech s vyspělým římským jihem. Jejich charakter však s ohledem na stav nálezové základny nemůžeme zatím blíže specifikovat.

Použitá literatura:

Bolla, M. – Boube, Ch. – Guillaumet, J.–P. 1991: Les situles. In: M. Feugère – C. Rolley (eds.): La vaisselle tardorépublicaine en bronze. Actes de la table-ronde CNRS organisée à Lattes du 26 au 28 avril 1990 par l' UPR 290 (Lattes) et le GDR 125 (Dijon). Université de Bourogne, Centre de recherches sur les techniques gréco-romaines 13. Dijon, 7–22.

CRFB, D4 – Erdrich, M. (Bearb.) 2002: Corpus der römischen Funde im europäischen Barbaricum. Deutschland Bd. 4. Hansenstadt Bremen und Bundesland Niedersachsen. Bonn.

Danielisová, A. 2010: Oppidum České Lhotice a jeho sídelní zázemí. Archeologické studijní materiály 17. Praha.

Droberjar, E. 1999: Dobřichov-Pičhora. Ein Brandgräberfeld der älteren römischen Kaiserzeit in Böhmen. (Ein Beitrag zur Kenntnis des Marbod-Reichs). Fontes Archaeologici Pragenses 23. Pragae.

Droberjar, E. 2006a: Plaňanská skupina großromstedtské kultury. K chronologii germánských nálezů a lokalit v Čechách na sklonku doby laténské a v počátcích doby římské. In: E. Droberjar – M. Lutovský (eds.): Archeologie barbarů 2005. Praha, 11–90.

Droberjar, E. 2006b: Hornolabští Svébové – Markomani. Archeologie ve středních Čechách 10, 599–712.

Droberjar, E. 2007: „*Veteres illic Sueborum praedae et nostris e provinciis lixae ac negotiatores reperti…*" (Tacitus, Annales II,62,3). K interpretaci římských importů u českých Svébů v době Marobudově. In: E. Droberjar – O. Chvojka (edd.): Archeologie barbarů 2006. Sborník příspěvků z II. protohistorické konference. Archeologické výzkumy v jižních Čechách suppl. 3. sv. 1. České Budějovice, 41–91.

Eger, Ch. 1999: Die jüngere vörrömische Eisenzeit- und römische Kaiserzeit im Luhetal (Lüneburger Heide). Teil. I, II. Internationale Archäologie Bd. 56. Rahden/Westf.

Eggers, H. J. 1951: Der römische Import im freien Germanien. Hamburg.

Gorecki, J. 2016: Römische Metallgefäßspektren aus ausgewählten militärischen Fundkomplexen diesseits und jeneseits von Rhein und Donau von der Zeit der späten Republik bis zum Beginn des 2. Jahrhunders n. Ch. In: H. U. Voss – N. M. Scheessel (eds.): Archäologie zwischen Römern und Barbaren. Zur Datierung und Verbreitung römischer Metallarbeiten des 2. und 3. Jahrhunderts n. Ch. im Reich und im Barbaricum – ausgewählte Beispiele (Gefässe, Fibeln, Bestandteile militärischer Ausrüstung, Kleingerät, Münzen). Teil I. Kolloquien zur Vor- und Frühgeschichte Bd. 22/1. Frankfurt a. M. – Bonn 2016, 177–214.

Karasová, Z. 1998: Die römischen Bronzegefässe in Böhmen. Fontes Archaeologici Pragenses 22. Pragae.

Karwowski, M. 2007: Italskie importy do północno-wschodniej Austrii w późnym okresie latenskiém. In: E. Droberjar – O. Chvojka (edd.): Archeologie barbarů 2006. Sborník příspěvků z II. protohistorické konference. Archeologické výzkumy v jižních Čechách, suppl. 3. sv. 1. České Budějovice, 27–40.

Karwowski, M. 2017: Die Bronzegefäße der Latènezeit vom Oberleiserberg. In: F. Pieler – P. Trebsche (Hrsg.): Beiträge zum Tag der Niederösterreichischen Landesarchäologie 2017. Festschrift für Ernst Lauermann. Asparn, 262–279.

Kysela, J. – Danielisová, A. – Militký, J. 2014: Středomořské importy z oppida Třísov. Nálezy z povrchové prospekce s detektory kovu z let 2007–2013. Archeologické rozhledy LXVI, 567–608.

Kunow, J. 1983: Die römische Import in der Germania Libera bis zu den Markomannenkriege. Studien zu Bronze- und Glassgefässe. Neumünster.

Lacabe, R. E. 2007: La vajilla de bronce en Hispania. Metalisteria de la Hispania Romana Monográfico. Sautuola XIII. Santander, 197–215.

Lund Hansen, U. 1987: Römischer Import in Norden. Nordiske Fortidsminder. Serie B 10. København.

Militký, J. 2013: Nálezy řeckých, římských a raně byzantských mincí v Čechách (5. století před Kristem až 7. století po Kristu). Komentovaný katalog nálezového fondu. Monumenta Numismatica II. Praha.

Motyková Šneidrová, K. 1963: Die Anfänge der römischen Kaiserzeit in Böhmen. Fontes Archaeologiae Pragenses 6. Pragae.

Petrovszky, R. 1993: Studien zu römischen Bronzegefässen mit Meisterstempel. KSARP 1. Buch am Erlbach.

Píč, J. L. 1903: Starožitnosti země České II. Čechy na úsvitě dějin II. Hradiště u Stradonic jako historické Marobudum. Praha.
Preidel, H. 1930: Die germanischen Kulturen in Böhmen und ihre Träger. I. Kassel-Wilhelmshöhe.
Rybová, A. 1974: Další nálezy z počátku doby římské ve východních Čechách. Archeologické rozhledy 26, 481–503.
Sakař, V. 1970: Roman Imports in Bohemia. Fontes Archaeologiae Pragenses 14. Pragae.
Sedlmayer, H. 1999: Die römischen Bronzegefässe in Noricum. Monographies Instrumentum 10. Montagnac.
Schránil, J. 1928: Die Vorgeschichte Böhmens und Mährens. Berlin-Leipzig.
Svobodová, H. 1983: Bronzové nádoby z keltských oppid v Čechách a na Moravě. Archeologické rozhledy 35, 656–677.
Šimek, E. 1923: Čechy a Morava za doby římské. Praha.
Völling, T. 1994: Studien zu Fibelformen der jüngeren vorrömischen Eisenzeit und ältesten römischen Kaiserzeit. Bericht der Römisch-Germanischen Kommission 75, 147–282.
Wegewitz, W. 1972: Das Langobardische Brandgräberfeld von Putensen, Kreis Harburg. Die Urnefriedhöfe in Niedersachsen Bd. 10. Hildesheim.
Wegewitz, W. 1986: Bestattungen in importiertem Bronzegeschirr in den Urnenfriedhöfen der jüngeren vorrömischen Eisen- und der älteren römischen Kaiserzeit im Gebiet beiderseits der Niederelbe. Hammaburg 7, 1984–85, 69–132.
Wielowiejski, J. 1985: Die spätkeltischen und römischen Bronzegefässe in Polen. BerRGK 66, 123–320.

Pavel Horník – Jan Jílek
Der Fund einer Delphinattache eines Eimers vom Typ Eggers 18 aus Dvůr Králové nad Labem (Bezirk Trutnov)

2016 führte Herr Stinka eine Metalldetektor-Prospektion im bewaldeten Terrain am Nordrand des Katastergebietes von Dvůr Králové nad Labem durch (Abb. 1). Dabei fand er in der Walderde eine bronzene Delphinattache. Solche Attachen waren Bestandteil von eleganten situlenförmigen Eimern vom Typ Eggers 18 (nachfolgend als E 18 bezeichnet) (Eggers 1951). Der Finder gab den Fund dem Museum der Region Mladoboleslavsko ab. Später gelangte er in die Sammlung des Museums von Ostböhmen in Hradec Králové.

Die Attache aus Dvůr Králové hat eine abgeschliffene Oberfläche und blieb nicht komplett erhalten. Drei Löcher in ihrem mittleren Teil zeugen von möglicher wiederholten Platzierung an einem Gefäss. Die andere Möglichkeit, die nicht ganz ausgeschlossen werden kann, ist eine Verstärkung der Anbringung der Attache mit Nieten. Delphinattachen waren aber zu den Eimern gewöhnlich angelötet (Wielowiejski 1985, 161). Diese Feststellung unterstützen auch weiss und silberne Überreste einer Lötmischung an der Rückseite der Attache. Ähnliche Verwendung der Niete ist sichtbar auch an einem Eimer aus dem Brandgrab II in Dobřichov-Pičhora (Droberjar 1999, 214, Taf. 3:1, 1a, 101:2) (Abb. 4:1) und an dem Beschlag aus einem Grab, das 1906 auf dem Gräberfeld von Nienbüttel in Niedersachsen entdeckt wurde (CRFB-D4, 176, Taf. 34:2, XXI-10-6/1.12) (Abb. 4:2).

Ein der delphin-förmigen Enden des Eimers aus Dvůr Králové ist abgebrochen an der Stelle, wo es durch Bohrung geschwächt wurde, aber in den zwei anderen Löchern blieben Eisenniete erhalten (Abb. 3:2, 3:3). Andere Spuren von sekundären Angriffen kann man an der Rückseite der Attache finden, konkret am unteren Teil der Öse für die Befestigung des Griffes. Ein der dornförmigen Höcker, die sich ursprünglich an beiden Seiten befanden (Abb. 3:1), wurde abgefeilt. Ob diese Modifikationen auf römischem oder barbarischem Gebiet gemacht wurden, kann man heute leider nicht kritisch entscheiden.

Die zeitliche Verankerung der Eimer vom Typ E18 auf der Basis der Funde aus dem römischen Gebiet ist problematisch. Aus dem Milieu des römischen Lagers in Cáceres el Viejo auf dem Gebiet des heutigen Spaniens, dessen Niedergang um 80 v. Chr. zu datieren ist, kennen wir sie bisher nicht (Lacabe 2007, 203, Fig. 2; Gorecki 2016, 187, Abb. 2). Mehrere Funde stammen aus Norditalien, wo ausgewählte Fundkomplexe in die Stufe LTD1 datiert sind (Kysela – Danielisová – Militký 2014, 576–577). Über das spätere Vorkommen dieser Gefässe informieren uns Beispiele aus römischen Militärlagern, die in die Zeit der augusteischen Offensive nach Germanien datierbar sind (15–8/7 v. Chr.). Bruchstücke der beschriebenen Eimer sind z. B. aus dem Militärlager in Dangstetten bekannt (Gorecki 2016, 194, Abb. 7–8). Diese Feststellung beweisst, dass sie in der römischen Armee auch in den letzten Jahrzehnten der alten Zeitrechnung benutzt wurden. Die Mehrheit der bekannten Eimer vom Typ E 18 stammt jedoch aus dem Barbarikum (Bolla – Boube – Guillaumet 1991, 13–15).

Die Problematik der situlenförmigen Eimer in unseren Ländern wurde in der letzten Zeit im Detail von J. Kysela bearbeitet (Kysela – Danielisová – Militký 2014, mit älterer Literatur). Zur Zeit wird über ihre Provenienz diskutiert. M. Karwowski (2007), mit Betonung auf ihr überwiegendes Vorkommen im Gebiet hinter den Alpen, berichsichtigte auch ihre keltische Herkunft. Diese Idee entwickelt er jedoch in seiner neuesten Arbeit über Bronzegefässe nicht (Karwowski 2017, 271). Dagegen steht die klassische und allgemein respektierte Ansicht, dass sich das Zentrum ihrer Produktion in Norditalien befand (Sedlmayer 1999, 101; Droberjar 2007, 44). J. Kysela bietet eine einfache und logische Erklärung, die auf unterschiedliche Bestattungssitten in Italien, im Milieu der latènezeitlichen Zivilisation und im Gebiet nördlich davon hinweist (Kysela – Danielisová – Militký 2014, 577–578). Es sind wahrscheinlich die Bestattungsrituale, was für die Anwesenheit oder Abwesenheit der Metallgefässe in Gräbern verantwortlich war. In Mitteleuropa sind diese mediterranische Importe vor allem mit dem Milieu der Oppida verbunden und fallen also in die Zeit von Lt D1 bis Lt D2a. Das Exemplar von Dvůr Králové nad Labem stellt einen Fund ausserhalb des Milieus der Opida dar. Wir dürfen jedoch nicht vergessen, dass diese Gefässe bis in die Römerzeit überlebten (Droberjar 2006a, 49). Es ist möglich zu erwähnen die Bruchstücke aus dem reich ausgestatteten Brandgrab von Holubice (Karasová 1998, 12, Karte III; Motyková Šneidrová 1963, 19; Sakař 1970, 29; Droberjar 2006b, Abb. 39:12). In Dobřichov-Pičhora waren sie Bestandteil der Ausstattung von den Brandgräbern II und V. Beide diese Gräber sind zuverlässig in die Phase B1a datiert (Droberjar 1999, 131, Taf. 3,II/1; 4,II/11-12; 15,V/1).

Der Fund einer Deplhinattache eines Eimers vom Typ Eggers 18 aus Dvůr Králové nad Labem repräsentiert, ohne Rücksicht auf die Fundumstände, einen wichtigen Beitrag zur Kenntnis der Kontakte zwischen dem römischen Gebiet und dem Nord-Barbarikum in der Zeit zwischen dem 1. Jahrhundert v. Chr und dem 1. Drittel des 1. Jahrhunderts n. Chr. Aus Ostböhmen kennen wir bisher nur wenige Funde aus der Zeit der ersten

Generation von Bronzegefässen laut R. Petrovszky (1993) (Abb. 5). Zu diesen gehören auch die vor kurzem veröffentlichten Teile von Bronzegefässen aus dem Oppidum von České Lhotice (Danielisová 2010), die aus der Latènezeit stammen.

Man kann aber auch den nahen Fund eines Eimers vom Typ Eggers 19 aus der Umgebung von Hradec Králové erwähnen (Šimek 1923, 63-64; Schránil 1928, 257; Preidel 1930, 173, 176, Abb. 188; Sakař 1970, 54; Bolla – Boube – Guillaumet 1991, 16-17; Karasová 1998, 70-71; Droberjar 2006a, 46, 51). Eimer vom Typ E 19 sind besonders aus der späten Latènezeit bekannt (1. Jhd. v. Chr.) (Svobodová 1983, 658, Abb. 1:10; Kunow 1983, 18). Im Gebiet der unteren Elbe kommen diese Eimer zusammen mit rechteckigen Fibeln vor (Wegewitz 1972, Taf. 56:281; derselbe 1986; CRFB-D4, 150, Taf. 39:1, XXI-03-5/3.12), die zu lang populären Hafteln gehörten und manchmal bis zum Anfang der Stufe Eggers A überlebten[3] (Völling 1994, 177; Eger 1999, 43). Eimer vom Typ E 19 wurden stellenweise noch in der Stufe B1 benutzt, besonders in Skandinavien (Lund Hansen 1987, 89, 400). Ein interessanter Fund ist das Griffbruchstück aus Vraclav, Bez. Ústí n. O. (Motyková Šneidrová 1963, 66), dessen Fundumstände leider nicht bekannt sind. Das Artefakt wurde neulich in die Gruppe von frühen situlenförmigen Eimern eingeordnet (E 18, 19, 20) (Droberjar 2006a, 46, Abb. 24). Das Ende des stäbchenförmigen Griffes in Form eines Entekopfes, das mit Querschnitten verziert ist, und einen dachartig facettierten Schnabel hat, könnte diese Bestimmung bestätigen.

Etwas bessere Aussagefähigkeiten haben die Wandbruchstücke eines Bronzegefässes von unbestimmbarem Typ aus einem Siedlungskontext in Plotiště nad Labem (Rybová 1974, 482, Abb. 1:1; Droberjar 2006a, 51, Abb. 22:6). Der Fund stammt aus der Verfüllung des Objektes 152 auf einer Siedlung der frühen römischen Kaiserzeit.

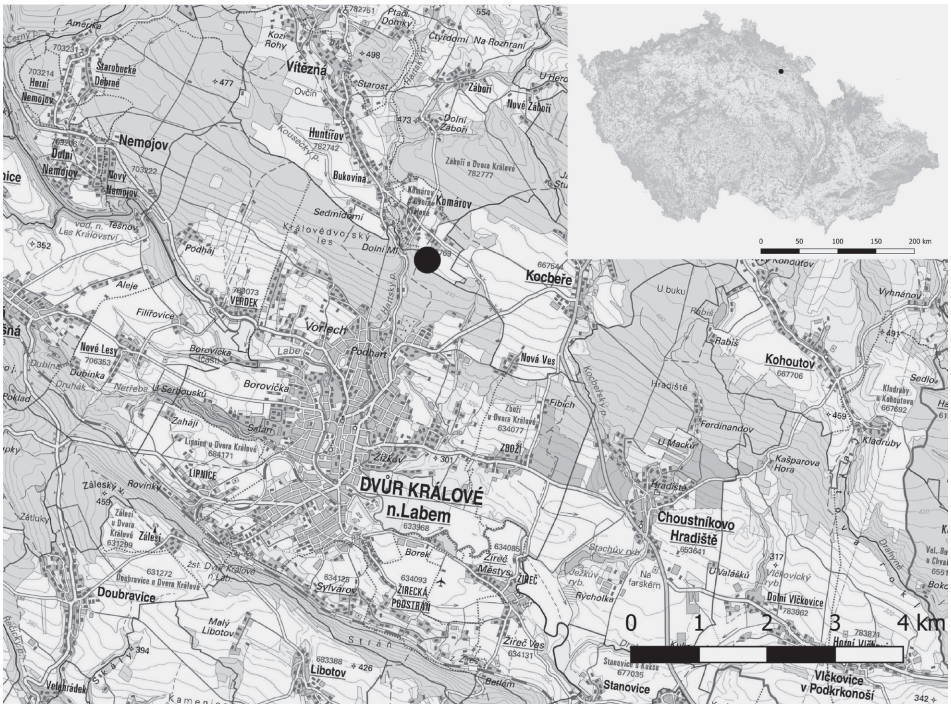
Mit Rücksicht auf ältere Funde aus der Region Ostböhmens scheint die Lokalisierung des Artefaktes aus dem Katastralgebiet von Dvůr Králové nad Labem interessant zu sein. Es handelt sich nämlich um den breiteren Raum eines wichtigen Verkehrskorridors, der die Elberegion mit Schlesien verband. Zur Zeit ist es aber notwendig zu sagen, dass diese hypothetischen kulturell-gesellschaftlichen Verhältnisse bisher ungenügend bekannt sind. Es hängt unter anderem auch von dem Erkennen der Siedlungsstruktur und der Anwesenheit von römischen Importen in unterem Schlesien ab.

Mgr. Pavel Horník
Archeologické pracoviště
Muzeum východních Čech v Hradci Králové
p.hornik@muzeumhk.cz

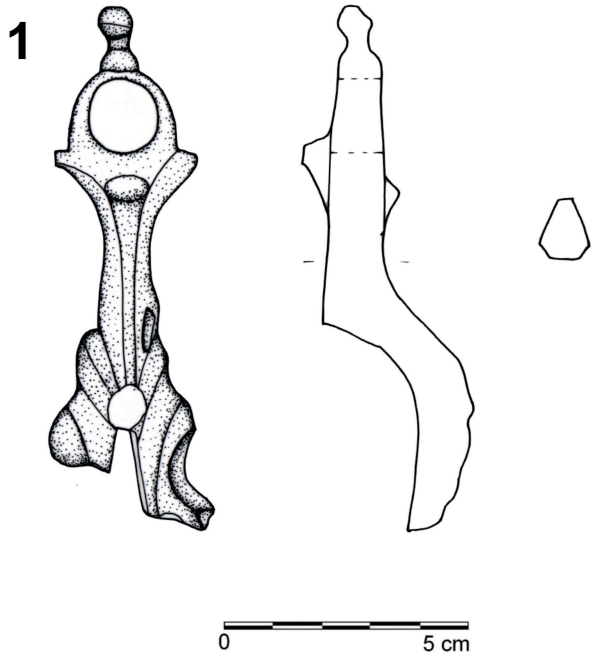
PhDr. Jan Jílek, Ph.D.
Archeologické oddělení
Východočeské muzeum v Pardubicích
Filozofická fakulta Masarykova univerzita,
Ústav archeologie a muzeologie
mitridates@post.cz

[3] Bekannt aus Fundkomplexen mit geschweiften *Fibeln*.

Recenzovaný příspěvek
Příspěvek posoudili:
Mgr. Miloš Hlava, Ph.D. Filozofická fakulta, Univerzita Palackého v Olomouci, Katedra historie (nedoporučil k publikaci v recenzované části)
Mgr. Jan Kysela, Ph.D., Filozofická fakulta, Univerzita Karlova, Ústav pro klasickou archeologii
Mgr. Tomáš Mangel, Ph.D., Filozofická fakulta, Univerzita Hradec Králové, Katedra archeologie

Obr. 1: Dvůr Králové nad Labem, okr. Trutnov, lokalizace nálezu bronzové ataše vědra typu Eggers 18.
Abb. 1: Dvůr Králové nad Labem, Bez. Trutnov, Lokalisierung des Fundes einer Bronzeattache eines Eimers vom Typ Eggers 18.

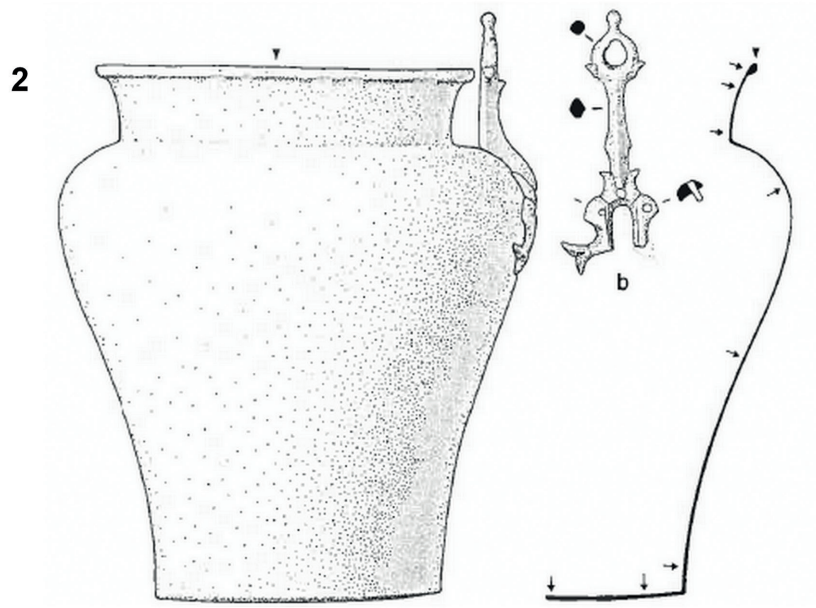

Obr. 2: Dvůr Králové nad Labem, okr. Trutnov, ataše vědra typu Eggers 18 (1. kresba: K. Suchopárová, 2. foto: M. Beneš).
Abb. 2: Dvůr Králové nad Labem, Bez. Trutnov, Attache eines Eimers vom Typ Eggers 18 (1. Zeichnung: K. Suchopárová, 2. Foto: M. Beneš).

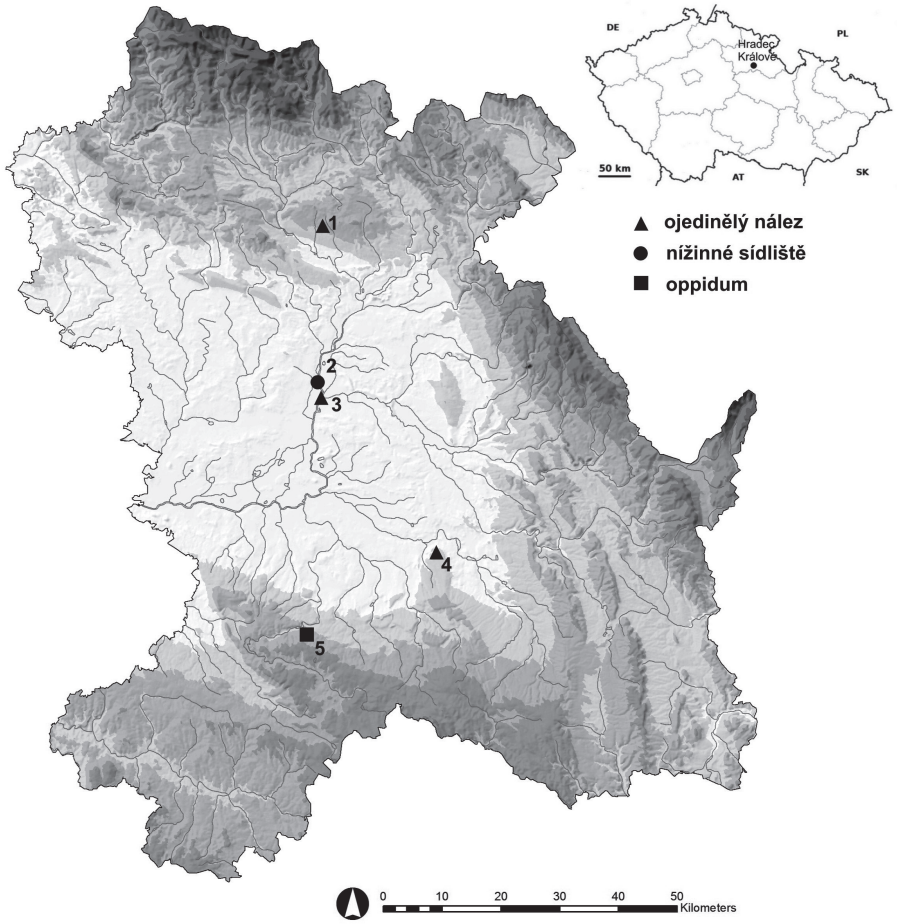

Obr. 3: Dvůr Králové nad Labem, okr. Trutnov, 1. odpilování – vyrovnání zadní strany ataše, 2–3 perforace pro železné nýty (foto: M. Beneš).
Abb. 3: Dvůr Králové nad Labem, Bez. Trutnov, 1. Abpfeilen – Glättung der Rückseite der Attache 2–3 Perforierung für Eisennieten (Foto: M. Beneš).

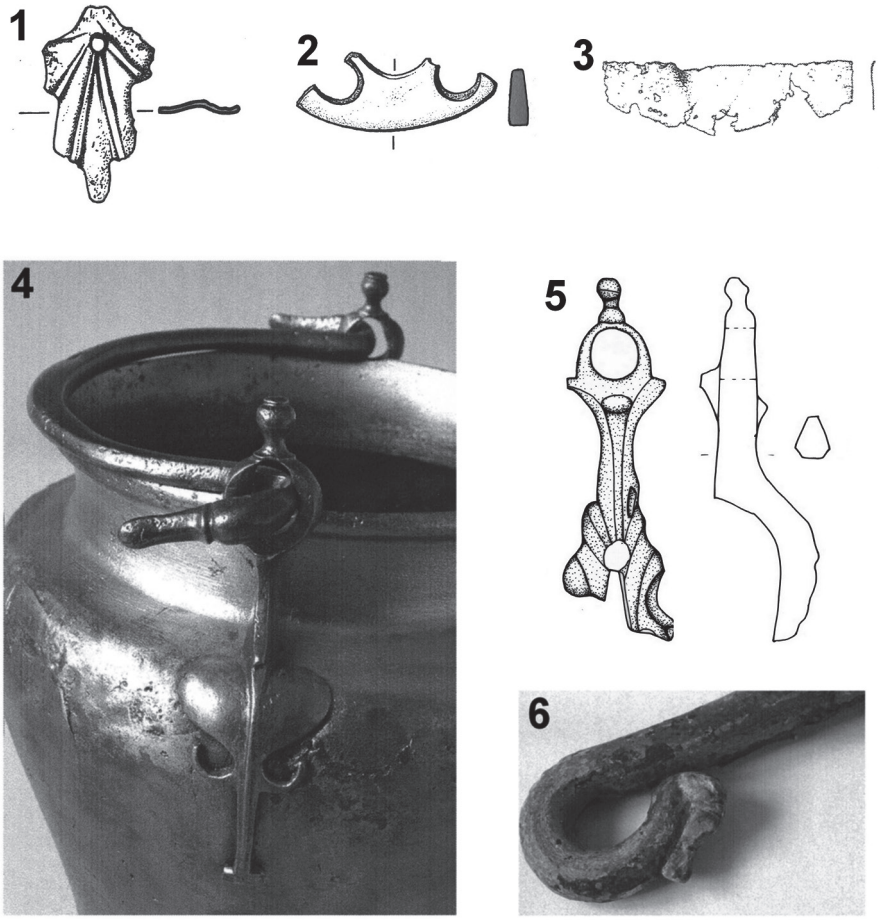

Obr. 4: 1. Vědro typu Eggers 18 ze žárového hrobu II v Dobřichově-Pičhoře, detail připevnění ataše (foto L. Káchová – Národní Muzeum), 2. Vědro typu Eggers 18 z hrobu objeveném v roce 1906 na pohřebišti v Nienbüttel (podle CRFB-D4, 176, Taf. 34:2, XXI-10-6/1.12).
Abb. 4: 1. Eimer vom Typ Eggers 18 aus dem Brandgrab II in Dobřichov-Pičhora, Detail der Befestigung der Attache (Foto L. Káchová – Národní Muzeum). 2. Eimer vom Typ Eggers 18 aus einem Grab, das 1906 auf dem Gräberfeld in Nienbüttel entdeckt wurde (nach CRFB-D4, 176, Taf. 34:2, XXI-10-6/1.12).

Obr. 5: Rozšíření bronzových nádob I. generace podle R. Petrovszkého (1993) ve východních Čechách: 1. Dvůr Králové, 2. Plotiště nad Labem, 3. Hradec Králové – okolí, 4. Vraclav, 5. České Lhotice.
Abb. 5: Verbreitung der Bronzegefässe der I. Generation nach R. Petrovszky in Ostböhmen (1993): 1. Dvůr Králové, 2. Plotiště nad Labem, 3. Hradec Králové – Umgebung, 4. Vraclav, 5. České Lhotice.

Obr. 6: 1.–2. České Lhotice (podle Danielisová 2010, P4 Tab. 18:2, 3), 3. Plotiště nad Labem (podle Rybová 1974, 482, obr. 1:1), 4. Hradec Králové (podle Droberjar 2006a, obr. 23), 5. Dvůr Králové nad Labem, 6. Vraclav (podle Droberjar 2006a, obr. 24).
Abb. 6: 1–2. České Lhotice (nach Danielisová 2010, P4 Tab. 18:2, 3), 3. Plotiště nad Labem (nach Rybová 1974, 482, Abb. 1:1), 4. Hradec Králové (nach Droberjar 2006a, Abb. 23), 5. Dvůr Králové nad Labem, 6. Vraclav (nach Droberjar 2006a, Abb. 24.